

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ АНАЛІЗУ ВПЛИВУ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РИНОК ПРАЦІ УКРАЇНИ

УДК 311.314

Казанцева О. С.

Здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня 2 року навчання
ННІ міжнародних відносин ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. У статті розглянуто вплив внутрішньої міграції, спричиненої війною, на ринок праці України. Проаналізовано масштаби переміщення населення, основні виклики для регіонального ринку праці та соціально-економічні наслідки.

Ключові слова: міграція, внутрішньо переміщенні особи, ринок праці.

Annotation. The article considers the impact of internal migration, caused by the war, to the labor market of Ukraine. The scale of population displacement, the main challenges for the regional labor market and socio-economic consequences are analyzed.

Keywords: migration, internally displaced persons, market work.

Актуальність. Повномасштабна війна призвела до масштабних внутрішніх міграційних процесів в Україні. Це суттєво вплинуло на ринок праці, викликавши перерозподіл трудових ресурсів, зміни в зайнятості, зростання рівня безробіття та соціальну напруженість у регіонах. У багатьох регіонах виникла проблема дисбалансу між попитом і пропозицією робочої сили, що обумовлено специфікою кваліфікації переселенців і структурою місцевої економіки. Додатковою є потреба в інтеграції ВПО у місцеві громади, що вимагає залучення інвестицій у соціальну інфраструктуру та створення нових робочих місць.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання міграційних процесів і їх впливу на ринок праці активно досліджується як Організацією Об'єднаних Націй (ООН), Міжнародною організацією праці (МОП), так і вітчизняними науковцями [1].

Метою роботи є аналіз масштабів внутрішньої міграції під час війни та оцінка її впливу на регіональний ринок праці України.

Викладення основного матеріалу дослідження. Під поняттям «внутрішня міграція» розуміють переміщення населення в межах кордонів однієї країни з однієї адміністративно-територіальної одиниці до іншої з метою зміни місця проживання або працевлаштування. Цей процес охоплює як короткострокові, так і довгострокові переміщення людей, які можуть бути добровільними чи вимушеними.

Причини міграції можуть бути економічні (пошук роботи), соціальні (кращі умови життя), політичні (вимушена міграція через конфлікти) та екологічні (стихійні лиха). Все це впливає на розподіл трудових ресурсів у країні, розвиток регіонів, які приймають мігрантів, та скорочення або посилення диспропорцій у зайнятості та доходах між регіонами.

Для України внутрішня міграція, особливо вимушена, – стала важливим соціально-економічним явищем через військовий конфлікт, спричиняючи значні зміни у структурі населення та ринку праці в багатьох регіонах країни.

Українські дослідники, зокрема Малиновська О., Яценко Л., розглядають соціально-економічні виклики, спричинені внутрішньою міграцією, зокрема у контексті втрат трудових ресурсів і зростання дисбалансу на ринку праці регіонів [5]. Дослідження ООН та МОП спрямовані на соціально-економічні наслідки міграції у країнах, які постраждали від збройних конфліктів. Зокрема, дослідження ООН підкреслюють важливість інтеграційної політики для зменшення негативного впливу міграційних процесів.

За даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців [2], кількість внутрішньо переміщених осіб (ВПО) перевищує 4 мільйони, що є безпрецедентним явищем у сучасній українській історії.

Основними регіонами, що прийняли найбільшу кількість ВПО, є західні та центральні області, такі як Дніпропетровська, Харківська, Львівська область та м. Київ. Регіони, з яких відбувалося найбільше переміщення, – Донецький, Луганський, Херсонський. ВПО переважно складають люди працездатного віку та жінки з дітьми, що впливає на структуру зайнятості в регіонах, що приймають переміщених осіб.

Цей вплив ВПО на рівень зайнятості та безробіття у регіонах має як позитивні, так і негативні аспекти, що залежить від структури місцевого ринку праці, масштабів переміщення та рівня підготовки переселенців до інтеграції.

Наслідками для регіонального ринку праці є дефіцит у зонах бойових дій або надлишок у безпечних регіонах. У регіонах, що постраждали від війни, масове переміщення населення призвело до дефіциту кадрів, особливо у сфері промисловості, сільського господарства та медицини. Наплив мігрантів до західних і центральних областей створив перенасичення ринку праці, зокрема у секторах із низькою кваліфікацією.

Рівень конкуренції за робочі місця у приймаючих регіонах значно зріс. Це стосується особливо професій із низькими вимогами до кваліфікації. У регіонах, які приймають значну кількість ВПО, виникли труднощі з працевлаштуванням переселенців через обмеженість вакансій та специфіку місцевих ринків.

Багато переселенців не можуть знайти роботу за своєю спеціальністю через відсутність відповідних вакансій у приймаючих регіонах. Умови праці часто не відповідають очікуванням або рівню кваліфікації переселенців, що сприяє зростанню прихованого безробіття.

Крім того, існують проблеми адаптації ВПО. Переселенці не завжди мають доступ до інформації про вакансії чи програми підтримки. Деякі роботодавці віддають перевагу місцевим кадрам, обґрунтовуючи це меншою мобільністю переселенців.

Але, вплив ВПО на формування ринку праці може мати такі наслідки:

- підвищення мобільності робочої сили;
- стимулювання економічної активності;
- інтеграція висококваліфікованих кадрів.

Так, у деяких випадках переселенці заповнюють вакансії у галузях, де раніше спостерігався дефіцит кадрів (наприклад, у будівництві, сільському господарстві, логістиці). ВПО готові приймати менш престижну роботу, що сприяє розвитку місцевих підприємств. ВПО часто залучаються до малого бізнесу, що сприяє створенню нових робочих місць. Відновлення зайнятості серед переселенців стимулює зростання споживчого попиту в регіонах. Частина переселенців мають високу кваліфікацію, що дозволяє їм долучатися до розвитку регіональної економіки, особливо у сферах ІТ, медицини та освіти.

Для ефективної інтеграції ВПО в економічну систему України необхідно мати комплекс дій, спрямованих на створення сприятливих умов для працевлаштування, соціальної адаптації та розвитку людського капіталу.

Зазначений комплекс дій повинен включати:

- створення регіональних програм працевлаштування з урахуванням особливостей ринку праці в кожному регіоні, що передбачатиме організацію допомоги у пошуку вакансій, проведення тренінгів з підвищення кваліфікації, консультацію щодо юридичних та соціальних аспектів працевлаштування;
- стимулювання працевлаштування в дефіцитних галузях (медицина, освіта, сільське господарство) через створення Програми навчання за професіями, які користуються попитом у регіонах; онлайн-курсів для тих, хто не має можливості фізично відвідувати заняття;
- доступ до безкоштовного професійного навчання та вищої освіти, через надання податкових пільг компаніям, які наймають ВПО, фінансової підтримки роботодавців через субсидії на створення робочих місць для переселенців, організацію спільних проєктів із залученням держави, бізнесу та міжнародних організацій для створення робочих місць;
- інвестиції у розвиток регіональної інфраструктури задля будівництва житла та соціальних об'єктів у регіонах із високою концентрацією переселенців, розвитку транспортної та комунальної інфраструктури, що сприятиме доступності роботи для ВПО;
- наявність психологічних програм адаптації.

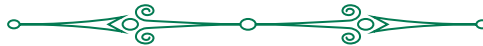
Висновки. Внутрішня міграція, спричинена повномасштабною війною в Україні, стала визначальним чинником впливу на ринок праці країни. Масштабні переміщення населення викликали перерозподіл трудових ресурсів, підвищення рівня безробіття у приймаючих регіонах і дефіцит кадрів у зонах бойових дій. Водночас ці процеси створили потенціал для розвитку місцевих економік за умови правильної інтеграції ВПО.

Інтеграція ВПО у ринок праці України є важливим елементом відновлення економіки та підтримання соціальної стабільності в країні. Реалізація запропонованих заходів дозволить зменшити негативні наслідки внутрішньої міграції та використати її потенціал для економічного зростання.

Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент Серова І. А.

Література: 1. Міжнародна організація праці. URL: <https://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm>. 2. Управління Верховного комісара ООН у справах біженців. URL: <https://www.unhcr.org/ua/>. 3. Міграція населення // Вікіпедія – вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Міграція_населення. 4. Вплив війни на ринок праці України: Статистичний аналіз і прогнози. Аналітичний звіт // Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua>. 5. Малиновська О., Яценко Л. Вимушена внутрішня міграція в Україні: наслідки та виклики суспільній стійкості. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2024. Вип. 1 (30). С. 10–16. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2024/24moavss.pdf>. 6. Sierova I. International Indices: Measurement and Usage Issues. *Проблеми економіки*. 2020. № 2. С. 416–423.

Стаття надійшла до редакції 13.12.2024 р.

СТАТИСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ТЕНДЕНЦІЙ ДОХІДНОСТІ НАСЕЛЕННЯ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

УДК 338

Кальченко Н. А.

Здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня 2-го року навчання
ННІ міжнародних відносин ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. У статті досліджено тенденції дохідності населення України з урахуванням регіональних особливостей. Застосовано методи статистичного моделювання, зокрема кореляційний та регресійний аналіз, для аналізу динаміки та чинників, що впливають на формування доходів. На основі офіційних статистичних даних проведено оцінку регіональних нерівностей, визначено основні тенденції та ключові фактори, які сприяють або перешкоджають зростанню доходів. У результаті сформульовано рекомендації щодо зменшення регіональних диспропорцій у доходах населення, що може сприяти покращенню соціально-економічного розвитку країни.

Ключові слова: доходи населення, регіональні диспропорції, статистичне моделювання, регресійний аналіз, регіональний розвиток, нерівність доходів, економічна політика, соціально-економічні фактори.

